

Sygn. akt VI U 1397/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 lutego 2018 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Janusz Madej

Protokolant st. sekr. sądowy Dorota Hańc

po rozpoznaniu w dniu 20 lutego 2018 r. w Bydgoszczy na rozprawie

odwołania: D. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. :

- z dnia 7 lipca 2017 r., znak: (...)

- z dnia 11 lipca 2017 r., znak: (...)

w sprawie: D. M.

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o ponowne ustalenie kapitału początkowego i wysokość emerytury

I zmienia zaskarżone decyzje w ten sposób, że zobowiązuje Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. do uwzględnienia przy ponownym ustaleniu kapitału początkowego i obliczaniu wysokości emerytury ubezpieczonej D. M. okresu jej zatrudnienia na podstawie umów agencyjnych od 10 sierpnia 1983 r. do 14 grudnia 1984 r. w (...)w K. Oddziale w O.;

II umarza postępowanie w pozostałej części;

III nie stwierdza odpowiedzialności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Na oryginale właściwy podpis.

VI U 1397/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 7 lipca 2017r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. – po rozpatrzeniu wniosku D. M. o uwzględnienie w podstawie wymiaru dodatkowego składnika wynagrodzenia - ponownie ustalił dla wnioskodawczynie wartość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999r. W punkcie V tej decyzji Zakład wskazał, że do ustalenia wartości kapitału początkowego nie uwzględnił okresów:

- od 10 sierpnia 1983r. do 14 grudnia 1984r. zatrudnienia jako sprzedawca(...) , gdyż brak informacji czy została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne,

- od 4 maja 1989r. do 15 lipca 1989r., w legitymacji ubezpieczeniowej brak pieczętki oraz podpisu osoby dokonującej wpisu.

Odrębną decyzją z dnia 11 lipca 2017r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. – po rozpatrzeniu wniosku D. M. z dnia 19 czerwca 2017r. – przyznał wnioskodawczyni emeryturę od dnia 1 czerwca 2017r., tj. od miesiąca w którym zgłoszono wniosek.

Odwołanie od powyższych dwóch decyzji wniosła ubezpieczona D. M., domagając się ich zmiany poprzez uwzględnienie przy ponownym ustaleniu kapitału początkowego i obliczeniu przyznanej jej emerytury okresów zatrudnienia:

- od 10 sierpnia 1983r. do 14 grudnia 1984r. jako sprzedawca w (...),
- od 4 maja 1989r. do 15 lipca 1989r. w (...) S. .

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o oddalenie odwołania wskazując, iż w przypadku pierwszego z tych okresów brak jest informacji we wpisie w legitymacji ubezpieczeniowej czy ubezpieczona w tym okresie była zatrudniona w połowie pełnego wymiaru czasu pracy, a tylko zatrudnienie w co najmniej takim wymiarze czasu pracy może być zaliczone jako okres składkowy (art.6 ust.2 pkt 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych).

Odnosnie drugiego okresu (od 4 maja 1989r. do 15 lipca 1989r.) organ rentowy argumentował, iż brak jest pieczętki oraz osoby dokonującej wpisu, brak informacji o wymiarze czasu pracy, wynagrodzenia.

Sąd Okręgowy ustalił i rozważył, co następuje:

Początkowo spór w rozpoznawanej sprawie dotyczył dwóch okresów zatrudnienia powódki, jednak na posiedzeniu rozprawowym w dniu 20 lutego 2018r. cofnęła ona odwołanie w zakresie żądania uwzględnienia przy ustalaniu kapitału początkowego i obliczaniu wysokości emerytury okresu od 4 maja 1989r. do 15 lipca 1989r., a strona pozwana wyraziła zgodę na to cofnięcie.

W tej części postępowanie podlegało zatem umorzeniu na podstawie art.355 § 1 K.p.c. w związku z art.203 K.p.c. i art.469 K.p.c. Powyższa dyspozytywna czynność procesowa powódki nie naruszała jej słusznego interesu albowiem materiał dowodowy potwierdzający jej zatrudnienie w (...) S. ograniczał się do lapidarnej adnotacji w legitymacji ubezpieczeniowej, sporządzonej przez osobę, która złożyła nieczytelny podpis. Ponadto adnotacja ta nie zawierała informacji o podstawie prawnej zatrudnienia powódki i uzyskiwanych przez nią dochodach, co uniemożliwiło właściwą subsumpcję przepisów prawa materialnego do tak skąpych okoliczności natury faktycznej. Cofnięcie odwołania w powyższej części nie naruszało też prawa, zasad współżycia społecznego ani nie zmierzało do obejścia prawa.

W tej sytuacji procesowej merytorycznemu rozpoznaniu podlegała kwestia czy okres od 10 sierpnia 1983r. do 14 grudnia 1984r. mógł zostać uwzględniony przy ponownym ustaleniu kapitału początkowego powódki i obliczaniu wysokości jej emerytury jako okres składkowy.

Zebrany w sprawie materiał dowodowy pozwalał na dokonanie pozytywnych dla powódki ustaleń w tym zakresie.

Na podstawie dowodów z dokumentów z akt osobowych powódki dotyczących powyższego okresu jej zatrudnienia (nadesłanych do akt sprawy przez podmiot archiwizujący te akta) Sąd Okręgowy ustalił, iż powódka D. M. (nosząca w powyższym okresie nazwisko G.) została zatrudniona w (...) w K. w Oddziale w O. na podstawie dwóch umów agencyjnych nr (...) z dnia 10 sierpnia 1983r. oraz nr 13 z dnia 1 czerwca 1984r. do prowadzenia kiosku o nr ewidencyjnym (...) w O. przy ul. (...) wraz z drugą osobą K. B., za wynagrodzeniem prowizyjnym (po 50 % dla każdej z zatrudnionych osób).

W § 15 ust.1 obu tych umów stwierdzono, że sprzedawca podlega ubezpieczeniu społecznemu na zasadach określonych w ustawie z dnia 19 grudnia 1975r. o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na rzecz jednostek gospodarki uspołecznionej na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia (Dz. U. Nr 45, poz.232 z późn. zm.; Dz. U. Nr 31, poz.146 z 1983r. – tekst jednolity), a całość składki z tytułu ubezpieczenia społecznego sprzedawcy i osób współpracujących – pokrywa przedsiębiorstwo.

Z powyższych jednoznacznych postanowień §§ 15 ust.1 obu umów agencyjnych jednoznacznie zatem wynika, iż powódka z tytułu powyższego zatrudnienia podlegała ubezpieczeniu społecznemu na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 grudnia 1979r. Wniosek ten znajduje dodatkowe potwierdzenie w dowodzie z przesłuchania ubezpieczonej D. M. , podczas przeprowadzania którego podała ona, iż pracowała w trybie zmianowym z K. B. : pierwsza zmiana od 6:00 do 14:00, a druga zmiana od 14:00. Okoliczność tę potwierdza także treść dowodu z dokumentu znajdującego się w jej aktach osobowych – oświadczenie z dnia 10 sierpnia 1983r. podpisane przez powódkę, w którym określono następujące godziny otwarcia prowadzonego przez nią punktu sprzedaży:

- od godz. 5:30 do 20:00 w dni powszednie,
- od godz. 8:00 do 15:00 w niedziele i święta,
- w wolne soboty wg dyżuru od godz. 7:00 do 15:00.

Powyższe dowody dają jednoznaczne podstawy do ustalenia, iż zatrudnienie powódki na podstawie wyżej wskazanych dwóch umów agencyjnych objęte było obowiązkiem ubezpieczenia społecznego. Potwierdzały to §§ 15 ust.1 obu umów.

Art.6 ust.2 pkt 13 lit.a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS (t.j. Dz. U. z 2017r. poz. 1383) stanowi, że za okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15 listopada 1991r. następujące okresy, za które została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne albo za które nie było obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne:

- m.in. pracy na obszarze Państwa Polskiego wykonywanej na rzecz jednostek gospodarki uspołecznionej na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia oraz współpracy przy wykonywaniu takiej umowy objętej obowiązkiem ubezpieczenia społecznego i okresy kontynuowania tego ubezpieczenia, za które opłacono składkę na to ubezpieczenie lub w których występowało zwolnienie od opłacania składki.

Powyższy przepis art.6 ust.2 pkt 1 lit.a odwołuje się do przepisów ustawy z dnia 19 grudnia 1975r. o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na rzecz jednostek gospodarki uspołecznionej na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia (Dz. U. z 1975r. Nr 45, poz.232), która weszła w życie właśnie w dniu 1 stycznia 1976r. (art.51 tej ustawy).

Zgodnie z art.1:

- ust.1 ustawy z 19 grudnia 1975r. obowiązkowe ubezpieczenie społeczne określone ustawą, obejmuje osoby wykonujące stale i odpłatnie pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia, zawartej z jednostkami gospodarki uspołecznionej;
- ust.2 tej ustawy, umową agencyjną lub umową zlecenia w rozumieniu ustawy jest umowa, na podstawie której osoba ją zawierającą zobowiązuje się do wykonywania określonych czynności w imieniu jednostki gospodarki uspołecznionej lub na rzecz tej jednostki;
- ust.3 tej ustawy, pracę uważa się za wykonywaną stale jeżeli trwa nieprzerwanie co najmniej 6 miesięcy.

W myśl art.4 i art.5 ust.1 tej ustawy:

- obowiązek ubezpieczenia powstaje z dniem oznaczonym w umowie jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania,

- obowiązek ubezpieczenia ustaje z dniem rozwiązania lub wygaśnięcia umowy.

Zgodnie z kolei art.28 ust.1 powołanej ustawy, jeżeli po upływie roku kalendarzowego okaże się, że w ciągu tego roku przeciętny dochód z wykonywania umowy nie osiągnął połowy najniższego wynagrodzenia w gospodarce społecznej, składki opłacone za ten rok podlegają zwrotowi, a tego roku nie wlicza się do okresu ubezpieczenia wymaganego do uzyskania świadczeń na podstawie ustawy. Kwotę składek podlegającą zwrotowi pomniejsza się o kwotę pobranych w ciągu tego roku zasiłków przewidzianych w art.6 ust.1 pkt 2 i 3.

Ponadto przy ustalaniu przeciętnego miesięcznego dochodu określonego w ust.1 nie bierze się pod uwagę miesięcy, w których nie istniał obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie w myśl art.27 ust.2 (tak w ust.2 art.28).

Wspomnieć w tym miejscu należy także o treści art.36 ust.1 i ust.2, zgodnie z którymi:

- ilekroć przepisy ustawy uzależniają prawo do świadczeń od osiągnięcia dochodu z wykonywania umowy lub ze współpracy w wysokości co najmniej najniższego wynagrodzenia w gospodarce społecznej – warunek ten uważa się za spełniony również wówczas, gdy czas pracy określony w umowie lub piśmie jednostki gospodarki społecznej udzielającej zgody na współpracę odpowiada co najmniej pełnemu wymiarowi czasu pracy obowiązującemu pracowników jednostki gospodarki społecznej, która zawarła umowę lub udzieliła zgody na współpracę – (tak ust.1 art.36);
- przepis ust.1 stosuje się odpowiednio, jeżeli przepisy ustawy uzależniają prawo do świadczeń od osiągnięcia dochodu z wykonywania umowy lub ze współpracy w wysokości co najmniej połowy z najniższego wynagrodzenia w gospodarce społecznej (ust.2 art.36).

Mając na względzie powyższe ustalenia i powołane przepisy prawa materialnego wyeksponować w tym miejscu należy, że skoro (...) obowiązane było według postanowień umów agencyjnych zawartych z powódką i K. B. do opłacania składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu zatrudnienia nawiązanego na podstawie tych umów (trwających dłużej niż 6 miesięcy), a wymiar czasu pracy powódki osiągnął poziom pełnego etatu (co wynika z godzin funkcjonowania kiosku) a na pewno przekraczał też pół etatu, to okres zatrudnienia na podstawie umów agencyjnych od 10 sierpnia 1983r. do 14 grudnia 1984r. był okresem składkowym wskazanym w art.6 ust.2 pkt 13 lit.a ustawy emerytalnej i podlegał uwzględnieniu zarówno przy ponownym ustaleniu kapitału początkowego powódki, jak i przy obliczaniu wysokości przyznanej jej zaskarżoną decyzją z dnia 11 sierpnia 2017r. emerytury.

Z powyższych motywów na podstawie art.477¹⁴ § 2 K.p.c. w związku z art.173 i 174 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS oraz powołanych wyżej przepisów prawa materialnego Sąd Okręgowy orzekł jak w punkcie I sentencji wyroku.

Z uwagi na dokonanie istotnych dla rozstrzygnięcia sporu ustaleń na podstawie dowodów, którymi dysponował organ rentowy w postępowaniu administracyjnym (dowody z dokumentów z akt osobowych powódki) brak było podstaw do stwierdzenia odpowiedzialności tego organu za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (art.118 ust.1a ustawy emerytalnej), o czym orzeczono w punkcie III sentencji wyroku.

SSO Janusz Madej